

کوتاه مدتی داشته باشد و نظمیی ظاهری را پس از سال ها درگیری برای سوریه به ارمان بیاورد. اما تاکنون، احمدالشرع هیچ جدول زمانی برای برگزاری انتخابات ملی ارائه نکرده است. سناریوی محتمل تر این است که حداقل برای آینده ای قابل پیش بینی، حکومت تک نفره الشرع تحت پوشش یک حکومت انتقالی ادامه داشته باشد.

▼تکنوکرات ها در خارج، تنوکرات ها در داخل

مردم سوریه در زندگی روزمره خود از زمان سقوط اسد، شاهد تمایل فزاینده دولت احمدالشرع به نهادهینه کردن نوعی اقتدارگرایی مدرن هستند. در این نوع از اقتدارگرایی، احمدالشرع حکومت خود را به عنوان یک دولت عمل گرا و بازارگرا به جهان معرفی می کند، درحالی که در داخل، انطباق ایدئولوژیک و نوعی رادیکالیسم مذهبی را تقویت می کند. ممکن است این مدل در بازگرداندن ثبات کوتاه مدت و جذب سرمایه گذاری های بین المللی موفق باشد، اما در میان مدت و درازمدت می تواند به تهدیدی تبدیل شود که همان شرایط دوران حکومت اسد نظیر طرد، سرکوب و تنش های فرقه ای را ایجاد کرده و در نهایت به بروز جنگ داخلی در سوریه بیانجامد.

در عرصه بین المللی، سوریه احمد الشرع به سرعت در حال فعال سازی مجدد کانال های اقتصادی و دیپلماتیک خود بوده است. این کشور انبوهی از توافق نامه های تجاری و زیرساختی را با شرکای اروپایی، کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس و کشورهای آسیایی امضا کرده است. در ماه ژوئن، رئیس بانک مرکزی سوریه اعلام کرد که سوریه اولین تراکنش بین المللی خود را از طریق سیستم انتقال بانکی سوئیفت انجام داده است. ترکیه در ماه مارس یک هیئت تجاری به سوریه اعزام کرد. امارات متحده عربی در ماه آوریل کنسولگری خود در دمشق را بازگشایی کرد و واشنگتن در ماه ژوئن یک هیئت دیپلماتیک کوچک به سوریه اعزام کرد.

الشرع این اقدامات را به عنوان روند بازگشت سوریه به عرصه بین المللی و کسب احترام بین المللی مطرح کرده و روایت خود را حول محور مبارزه با فساد، عمل گرایی اقتصادی و احیای نهادی بنا نهاده است. این روایت همچنین در تشکیل کابینه انتقالی او، به ویژه وزارتخانه های آموزش، بهداشت و زیرساخت های دیجیتال، منعکس شده است. در این وزارتخانه ها، وزرا فضاهای قابل توجهی را برای بازخورد عمومی و بحث در مورد سیاست ها ایجاد کرده اند. کارکنان این وزارتخانه ها اکنون به طور منظم به روزرسانی هایی از فعالیت های خود منتشر می کنند، بازخورد عمومی را به صورت آنلاین دریافت می کنند و جلسات مطبوعاتی برگزار می کنند. اینها اقداماتی است که به وضوح با رویه های مدیریت دولتی در حکومت اسد متفاوت است و به این صورت دولت احمدالشرع سعی دارد تفاوت حکومت داری خود با حکومت اسد را به نمایش بگذارد.

در عرصه اجتماعی، سقوط حکومت اسد منجر به بازگشایی محتاطانه فضای فعالیت های مدنی شده است. پادکسترهای مستقل و مفسران یوتیوب، به ویژه در مراکز شهری، به سرعت در حال محبوب شدن هستند. گروه های فعالان جامعه مدنی متمرکز بر سلامت روان، برنامه ریزی شهری و توانمندسازی زنان، هر چند به صورت آزمایشی، دوباره شروع به ظهور کرده و فعال شده اند. انتقاد از ناکارآمدی و فساد به ابزاری برای آنها تبدیل شده است، اعتراضات کوچک خیابانی هرازگاهی فوران می کند و البته نارضایتی ها از سوی دولت الشرع تحمل می شود. برای مثال، در ماه ژوئیه، صدها نفر از بازرگانان باسابقه به قانون جدیدی که هدفش بیرون راندن آنها از مغازه هایشان بود، اعتراض کردند. دولت الشرع با متوقف کردن اجرای این قانون و معرفی چندین نماینده از بازرگانان به یک کمیته مشورتی به این اعتراض ها واکنش نشان داد. به همین ترتیب، اعتراضات خانواده های افرادی که در دوران اسد ناپدید

برخی نمایندگان مجلس بر موضع سرسختی پافشاری می کنند. آن ها پیش نویس قانونی را تهیه کرده اند که از رژیم می خواهد از پیمان منع گسترش سلاح های هسته ای (NPT) خارج شود، مذاکرات با غرب را متوقف کند و همکاری با آژانس بین المللی انرژی اتمی را تعلیق نماید. معضل ایران اینجاست که چنین اقداماتی می تواند واکنش شدیدی را برانگیزد. خروج از ان پی تی، به طور مثال، به عنوان نشانه ای از نیت خصمانه تلقی خواهد شد و خطر دعوت به دور تازه ای از حملات هوایی اسرائیل یا آمریکا را در پی دارد؛ کشورهایی که هر دو در ماه ژوئن تأسیسات هسته ای ایران را بمباران کردند.

دولت می تواند این طرح را نادیده بگیرد و برای مذاکرات زمان بخرد. کایا کالاس، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا، در دیداری با آقای گروسی در اول سپتامبر گفت: «بنجره دیپلماسی هنوز باز است.» شاید چنین باشد – اما فقط اندکی. پایندی دوباره

شده بودند و خواستار تحقیق و پاسخگویی دولت جدید بودند، پیگیری شده است. دولت الشرع در ماه مه کمیته ملی مفقودین را تأسیس کرد که وظیفه اش کمک به خانواده های قربانیان و روشن شدن سرنوشت بستگان مفقودشده شان است. این تحولات نشان دهنده ظهور درجه ای از آرامش سیاسی است که در دوران اسد دیده نشده بود. در هر حال، امروز سوری های عادی بالاخره اجازه دارند حداقل در ظاهر، در فضای فعالیت های عادی و اجتماعی روزانه حضور داشته باشند. زیرا دولت الشرع مانند دوران اسد با سرکوب خشونت آمیز به اعتراضات پاسخ نمی دهد.

با این حال، پاسخ دولت الشرع به مطالبات مردم سوریه منسجم نیست و همیشه خواسته ها را جدی نمی گیرد. به عنوان مثال، هنگامی که خشم عمومی بر سر تغییرات در برنامه درسی مدارس، مانند حذف محتوای علمی و تاریخی به نفع آموزه های مذهبی، فوران کرد، دولت به سادگی واکنش ها را نادیده گرفت و اجازه داد تا جنجال ها فروکش کند. واکنش های متضاد دولت به اعتراض بازرگانان و اعتراضات مربوط به برنامه درسی، اولویت های الشرع را آشکار می کند. به این صورت که در مورد اقتصاد، امتیازات لازم را می دهد اما در آن سو نشان می دهد که ایدئولوژی های اسلام گرایانه دولت جدید سوریه در مهمترین عرصه ها، یعنی آموزش و پرورش، امری معامله نشدنی و حتمی خواهند بود. این واکنش گزینشی، ساختار عمیق تر حکومت الشرع را آشکار می کند که عبارت است از پیگیری رویکرد تعاملی و مشورتی در بیرون و اجراکردن ایدئولوژی رادیکال در داخل به طور پنهان.

این ویژگی در هیچ کجا به اندازه تشکیل وزارتخانه هایی که قدرت واقعی را در دست دارند، آشکار نیست. وزارت کشور، دفاع و امور مذهبی تحت سلطه افرادی هستند که از نظر ایدئولوژیک با هیئت تحریرالشام همسو هستند و بسیاری از آنها اعضای سابق این گروه هستند. اگرچه سایر وزرای منصوب شده توسط الشرع تکنوکرات هستند، اما تصمیمات آنها توسط یک ساختار موازی از «شیوخ» نظارت می شود که اقتدار آنها نه براساس قانون مدنی، بلکه براساس تفاسیر اختیاری از قوانین اسلامی است.

از ماه فوریه، وزارتخانه های کشور و گردشگری اجرای قوانین اخلاقی توسط مأموران امنیتی را افزایش داده اند. این ضوابط ریشه در قوانین مشخص و تعریف شده ندارند، بلکه بر قضاوت شخصی مأموران متکی هستند که بسیاری از آنها «نجابت و عفاف» را از دریچه ی دکترین سختگیرانه ی مذهبی تفسیر می کنند. به عنوان مثال، چندین بار و رستوران که مشروبات الکلی سرو می کردند مورد حمله قرار گرفته و تعطیل شده اند. مردانی به دلیل پوشیدن شلوارک بازداشت شده اند، زوج های مجرد به دلیل حضور در کنار هم در ملا عام مورد بازجویی قرار گرفته اند. حتی پوشش شنا اکنون توسط پلیس اخلاقی وابسته به وزارت گردشگری تعیین می شود.

ریشه گسترش حوزه عملکردی و قدرت پلیس مذهبی را می توان در نحوه ی بازسازی دستگاه امنیتی پس از سقوط اسد جست وجو کرد. هنگامی که هیئت تحریرالشام، تحت رهبری احمد الشرع، قدرت را به دست گرفت، اکثریت قریب به اتفاق نیروهای پلیس و امنیتی رژیم اسد را برکنار کرد. برای پر کردن این خلأ کمبود نیرو، هیئت تحریرالشام جنگجویان خود را که بسیاری از آنها در منطقه ی ایدئولوژیکی سفت و سخت ادلب فعالیت می کردند، دوباره آموزش داد و آنها را به عنوان پلیس در دمشق و سایر شهرهای بزرگ مستقر کرد. نتیجه این اقدام بروز یک ناهماهنگی و عدم تجانس فرهنگی عمیق بود. به این صورت که جنگجویانی که با نظم و انضباط مدنظر شبه نظامیان اسلام گرا آموزش دیده بودند به ناگاه وظیفه ی مدیریت داینامیک های اجتماعی یک جمعیت متنوع و گونه گون شهری را بر عهده گرفتند. جای تعجب نیست که درگیری ها نه بر سر اعمال مجرمانه، بلکه بر سر رفتاری که این افسران جدید آن را از نظر اخلاقی منحرف می دانند، به امری عادی

تبدیل شده است. آنچه زمانی یک خلأ امنیتی به حساب می آمد، حالا جایش را به اعمال خودسرانه قوانین داده است.

این حملات به آزادی های شخصی در حال افزایش است. اگر این اقدامات سیستماتیک شوند، خطر تعمیق ترس در جامعه ای که از قبل دچار ترقه بوده و دامن زدن به عدم تحمل بیشتر، تشدید می شود.

▼مشروعیت الشرع شکننده است

در حالی که الشرع از روایت های ضدتروریسم برای کسب مشروعیت بین المللی استفاده می کند، در مهار خشونت فرقه ای فزاینده در داخل کشور شکست خورده است. دولت او بارها از خشونت فاصله گرفته، اما به طور ضمنی از طریق انفعال، مصونیت دادن به خشونت ورزان رادیکال اسلامگرا فقدان عدالت در دولت انتقالی، خشونت را تقویت می کند.

گفتمان فرقه ای در سوریه امروز گسترده است. این گفتمان فرقه به واسطه فعالیت شبکه های اجتماعی و فقدان یک فرایند عدالت انتقالی که مدت ها انتظار آن وجود داشته و هنوز آغاز نشده، تقویت می شود. جوامعی که بیشترین آسیب را از جنگ ۱۴ ساله در سوریه دیده اند، از اینکه جنایتکاران رژیم سابق به دست عدالت سپرده نشده اند، ناامید هستند. آنها دیگر نمی توانند صبر کنند و مستعد انتقام هستند. در ماه مارس، خشونت در چندین شهر ساحلی بین علوی ها، که عمدتاً وفاداران مسلح حکومت اسد بودند با شبه نظامیان جهادی سنی، که عمدتاً شبه نظامیان اسلام گرا بودند و تحت کنترل مرکزی قرار نگرفته بودند، آغاز شد. این درگیری ها خیلی زود به قتل های انتقام جویانه توسط این گروه اخیر علیه خانواده های علوی در محله های طرطوس تبدیل شد.

در ۲۲ ژوئن، در جریان مراسم عشای ربانی روز یکشنبه در کلیسای ارتدوکس یونانی در نزدیکی دمشق، یک تروریست مسلح به کمربندی انتحاری، به سمت جمعیت آتش گشود و ۲۰ نفر را کشت و ده ها نفر را زخمی کرد. واکنش دولت سریع اما ملایم بود. دولت الشرع این حمله را محکوم کرد و تقریباً بلافاصله با اعلامیه ای مبنی بر مقصر دانستن داعش بابت این حمله، سعی کرد ماجرا را فیصله دهد. به فاصله چند روز بعد نیز مقامات دولت الشرع اعلام کردند که هسته تروریستی پشت این حمله را متلاشی کرده اند. این عملیات به طور گسترده منتشر شد و روایت دولت جدید از یک استراتژی قوی ضدتروریسم را تقویت کرد که بخشی از تلاش گسترده تر آن برای جلب توجه جامعه بین المللی جهت توجیه لغو تحریم های اقتصادی فلج کننده بود.

موج مشابهی از خشونت فرقه ای نیز در جوامع دروزی در حومه دمشق پس از انتشار یک ویدئوی جعلی با محتوای کفرآمیز و آغاز سرکوب امنیتی در این محله رخ داد. این درگیری ها ده ها کشته و جامعه اقلیت را در ترس فرو برد.

در ۱۵ ژوئیه، درگیری دیگری، که به مراتب وحشیانه تر بود، بین دروزی ها در سویدا و قبایل عرب درگرفت. نیروهای دولتی برای متوقف کردن خشونت مداخله کردند، اما فیلم ها و تصاویر از صحنه نشان می داد که مردانی با لباس های امنیتی دولت مرتکب اعمال مجرمانه علیه دروزی ها می شوند. مداخله اسرائیل خشونت را تشدید کرد و اسرائیل با حملات هوایی وزارت دفاع در مرکز دمشق را هدف قرار داد و پیام روشنی برای الشرع فرستاد تا از منطقه هم مرز با اسرائیل عقب نشینی کند.

در هر یک از این موارد خشونت فرقه ای، دولت این اقدامات را به «جناح های خوسدر» یا «تخلفات فردی» نسبت داده و از مسئولیت خود شانه خالی کرد. علاوه بر این، پس از هر رویداد، دولت قول داد که عاملان را تعقیب و آنها را به دست عدالت بسپارد، اما هنوز به هیچ یک از این وعده ها عمل نکرده است. در نتیجه، این تضمین ها اکنون اعتبار خود را از دست داده اند و به اعتماد بسیار شکننده ای که الشرع تلاش می کند بین دولت خود و شهروندان برقرار کند، آسیب رسانده اند.

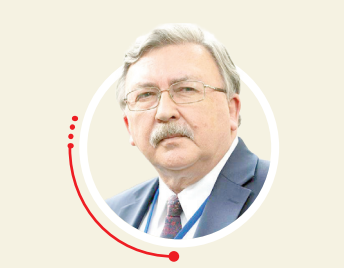
ترجمه: آریا صدیقی

دیپلمات ها

اروپا به دیپلماسی فضا بدهد

وزیر امور خارجه با بیان اینکه برای خروج از بازی بخت-بخت، سه کشور اروپایی باید رویکرد مخرب خود را تغییر دهند، تصریح کرد: اگر اروپا واقعاً به دنبال راه حل دیپلماتیک است و اگر رئیس جمهور آمریکا می خواهد توان خود را صرف مسائل واقعی کند و نه بحران های ساخته شده در تل آویو، باید به دیپلماسی زمان و فضای لازم برای موفقیت بدهند، گزینه جایگزین به هیچ وجه خوشایند نخواهد بود. سیدعباس عراقچی با اشاره به فعال سازی مکانیسم ماشه توسط سه کشور اروپایی در یادداشتی برای روزنامه گاردین نوشت: «همانطور که به همتایان خود در سه کشور اروپایی هشدار داده ام این بازی نتیجه دلخواه آنها را نخواهد داشت. این امر نتیجه عکس داشته و منجر به حاشیه راندن بیشتر این سه کشور اروپایی با حذف آنها از دیپلماسی پیش رو خواهد شد و عواقب منفی فراوانی علیه اعتبار و جایگاه جهانی کل اروپا به بار خواهد آورد.»

آمریکا و اروپا اوضاع را بدتر می کنند

میخائیل اولیانوف، نماینده دائم روسیه نزد سازمان های بین المللی در وین با انتقاد از عملکرد طرف های اروپایی برجام و آمریکا در رابطه با برنامه هسته ای ایران گفت که آنها به طور مرتب اقداماتی انجام می دهند که اوضاع را در این زمینه بدتر می کنند. او که با شبکه پرس تی وی گفت وگویی کرد، اظهار داشت: ایالات متحده و به ویژه تروئیکای اروپایی این موضوع (برنامه هسته ای ایران) را سیاسی کرده اند و مرتباً اقداماتی انجام می دهند که اوضاع را بدتر می کند.

تعهد به راه حل دیپلماتیک

سفیر چین در ایران در نشستنی با خبرنگاران گفت: «چین توسعه روابط با ایران را در اولویت سیاست خارجی خود قرار داده است و خواستار توسعه روابط در تمامی حوزه ها است. طرف چینی ابتکار حکمرانی جهانی را مطرح کردند و تمایل دارند با جامعه جهانی و همچنین طرف ایرانی سیستم حکمرانی بهتر و عادلانه تر ایجاد کنند.» ژونگ پی یو، سفیر چین در ایران تأکید کرد: «موضوع هسته ای ایران در یک چهارراه بسیار مهم و کلیدی قرار دارد. طرف چینی همواره اصرار دارد که طرفین از طریق سیاسی و دیپلماتیک، این مناقشه را به طور صلح آمیز حل و فصل کنند و پکن از صلح و ثبات منطقه ای و از حقوق استفاده صلح آمیز از انرژی هسته ای حمایت می کند و همچنین با زورگویی و تحریم های غیرقانونی مخالفت می ورزد.» وی گفت: «مواضع طرف چینی به طور روشن اشاره می کند که خروج یک جانبه آمریکا از برجام و حمله علنی آمریکا علیه تأسیسات هسته ای ایران، هم باعث ورود موضوع هسته ای ایران به بحران شده و هم موجب تشدید تنش در منطقه گردیده است. از این رو، شورای امنیت باید نقش سازنده ای ایفا کند و به طرف های مربوطه کمک نماید تا اعتماد متقابل ایجاد شود و شرایط مناسبی برای آغاز و احیای مذاکرات فراهم گردد.»